

Els Països Catalans, a la cua en finançament

Catalunya, el País
Valencià i les Balears
són les menys
beneficiades pel nou
model de finançament
autonòmic.

Tot i que el nou sistema representarà uns ingressos addicionals pel conjunt d'autonomies, els diners que rebran per habitant els Països Catalans estan molt per sota de que rebran regions com Castella i Lleó, Extremadura o Aragó.

Les comunitats de parla catalana confien que els onze impostos en què participaran a partir de l'1 de gener del 2002 els permetran sortir de l'asfíxia financera a què havien arribat com a conseqüència del progressiu traspàs de competències en els últims vint anys, que en

Artur Mas, Cristóbal Montoro i Francesc Homs (dreta), tres protagonistes d'una negociació polèmica i desigual.

la majoria de casos no havien estat acompanyats del corresponent traspàs de recursos econòmics.

Les diferents comunitats s'han afanyat a donar dades sobre els ingressos addicionals que obtindran amb el nou model. Però les xifres no quadren. El Ministeri d'Hisenda sosté que la seva aportació inicial durant el primer any rondarà els 300.000 milions, però la suma dels guanys declarats per les autonomies supera els 400.000 milions.

Dels 300.000 milions que maneja Hisenda, Andalusia se'n fa seus un terç (95.000 milions); les altres cinc autonomies socialistes, entre les quals hi ha les Balears, gairebé un altre terç (110.000 milions), i les set del PP, entre les quals hi ha València, gairebé un 40% (113.000 milions de pessetes). La suma d'aquests percentatges supera el 100%, fins i tot abans d'afegir els 54.000 milions de pessetes que s'atribueix Catalunya durant el primer any de vigència del model. La conclusió és que o falten diners o sobra imaginació.

A Catalunya, la Generalitat preveu que, amb la cistella d'impostos, veurà incrementats de manera progressiva els

seus ingressos durant els propers cinc anys, de manera que el 2006 el Govern ingressarà uns 230.000 milions més que ara. Aquesta xifra, però, només representa el 57,3% dels 400.000 milions que reivindicava fa tres anys el president Jordi Pujol, quan el PP depenia dels vots de CiU a Madrid.

Llavors CiU feia un plantejament ambiciós i demanava la participació en el 60% de l'IRPF, el 50% de l'IVA i l'impost de Societats, així com la cessió del 100% dels impostos especials, a més del traspàs de l'Agència Tributària. En l'acord adoptat el passat 27 de juliol per les comunitats de règim comú en el consell de Política Fiscal i Financera, la participació de les autonomies es limita al 33% de l'IRPF, el 35% de l'IVA, el 100% dels impostos especials sobre matriculació de vehicles i electricitat i el 40% sobre els tributs especials del tabac, alcohol i carburants. No obstant això, s'amplia la capacitat normativa en els tributs ja cedits (successions i donacions, transmissions, patrimoni, taxa i actes jurídics documentats).

Tot i l'evident retallada respecte als plantejaments inicials, el Govern català

s'ha mostrat satisfet per l'acord, encara que ha deixat la porta oberta a futures reformes. "El sistema és el millor aconseguit en els últims vint anys: ens proporciona més diners, més capacitat per decidir i ens permet dependre menys de les transferències de l'estat i més dels impostos que paguen els ciutadans", ha afirmat Artur Mas, conseller en cap de la Generalitat. I ha afegit: "No demanarem la revisió del sistema mentre el PP governi en majoria, però no ho descartem quan canviï la situació política."

Les paraules de Mas segueixen fil per randa el patró de comportament que ha utilitzat CiU en l'última dècada un cop tancats els acords de finançament autonòmic. Primer, la federació nacionalista aplaudeix amb entusiasme el pacte i s'atribueix el mèrit de l'avanç; després, reprèn el discurs de l'asfíxia econòmica que pateix Catalunya i torna a situar en primer pla de l'opinió pública la reivindicació d'un nou model.

Els partits de l'oposició han recriminat al conseller en cap la seva tebiesa negociadora i afirmen que CiU ha actuat com un convidat de pedra davant dels dos grans partits estatals: PP i

conseller d'Hisenda balear, Joan Mesquida.

Eduardo Zaplana, que s'atribueix part del mèrit del nou sistema, fotografiat amb Rodrigo Rato.

PSOE. Segons el portaveu dels socialistes catalans, Joaquim Nadal, "hi ha una gran distància entre el que demanava Mas i el que ha aconseguit". El PSC dubta de la credibilitat de les xifres que ha ofert el Govern central.

En el cas del País Valencià, el president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana, s'ha mostrat molt satisfet pel nou model, tot i que el territori es troba al capdavant de les comunitats en diners rebuts per habitant, només superada per Madrid i les Balears. El mandatari popular es considera l'inspirador del model, atès que durant molt de temps ha defès una cistella d'impostos, de què encara no s'han detallat ni xifres ni percentatges, l'anomenat model Zaplana. El president del Govern valencià s'ha afanyat a recordar que el nou sistema "beneficia totes les comunitats", en una clara al·lusió al cafè per a tothom, una forma reiteradament utilitzada en les grans qüestions d'estat als últims anys i que tant de mal ha fet a les reivindicacions d'un canvi de model, procedents, sobretot, de Catalunya.

Amb el nou finançament, el País Valencià rebrà 27.000 milions de pessetes més el primer any. Tot i la diferència abismal respecte a autonomies com Castella i Lleó, els dirigents d'aquesta comunitat, a través de negociacions d'última hora, van aconseguir incrementar el repartiment inicial que li havia concedit el Govern central, només 22.000 milions de pessetes.

Però si la participació del País Valencià al nou model serà més aviat limitada, la situació és molt pitjor en el cas de les Balears, que només rebran 11.000 milions de pessetes addicionals el 2002 (els mateixos diners que els illencs esperaven aconseguir amb l'ecotaxa), quantitat que la situa al furgó de cua del conjunt de les quinze comunitats.

El conseller d'Hisenda del Govern balear, Joan Mesquida, ha reconegut obertament que el finançament no és bo, en

cara que s'ha resignat per no quedar-ne fora. "No ens queda més remei que acceptar el nou model, perquè si no estarem uns anys a pa i aigua", ha afirmat Mesquida, en referència a la mancança de recursos que han patit tres altres comunitats socialistes (Andalusia, Extremadura i Castella-la Manxa), que van decidir quedar-se fora del model que expira el proper 31 de desembre.

El Govern balear ha aconseguit, tot i això, que el finançament inclogui la seva reivindicació de calcular els ingressos a partir de la població de 1999, en lloc d'anys anteriors, que deixarien sense comptabilitzar l'increment demogràfic patit al territori. El nou sistema, a més, té en compte el caràcter insular de les Balears, a l'igual de les Canàries.

El nou finançament autonòmic representa un canvi considerable respecte al model actual, basat en la despesa i no en els ingressos. Fins ara el Govern central era el que recaptava el 100% dels impostos (excepte el 30% de l'IRPF i els tributs cedits) i atorgava diners a les comunitats mitjançant transferències. Les comunitats negociaven de manera bilateral amb Madrid el traspàs de diners depenent de les seves necessitats, amb un alt nivell de discrecionalitat per part del Govern central, que s'accentuava en èpoques de majoria absoluta.

A partir d'ara les autonomies participaran directament en els ingressos que generin onze impostos en els respectius territoris. En alguns casos, a més, tindran capacitat per pujar-los o abaixar-los; en concret són els casos del tram autonòmic de l'IRPF (33%) i els tributs especials que graven l'energia, la matriculació i els carburants.

La recaptació d'impostos continua sent competència exclusiva de l'estat, tot i que per primera vegada es dona entrada a la participació de les comunitats en la gestió de l'Agència Tributària. La

participació, no obstant això, queda molt desdibuixada per l'aritmètica de vots. Es crea un Consell Superior de Direcció amb sis representants de l'administració de l'estat i sis de les comunitats autònomes, a més del president de l'Agència Tributària. La desigual presència de representants de l'estat assegura la majoria en les votacions. A l'àmbit territorial, també es creen consells de direcció, amb idèntica paritat de vots.

El nou model estarà molt lligat a l'evolució de l'economia i el consum. La majoria de tributs, com l'IVA o els impostos especials, estan vinculats a aquest indicador, però es dona la circumstància que les autonomies no tenen capacitat normativa sobre aquests impostos. Si el consum evoluciona favorablement, els ingressos addicionals augmentaran progressivament, però si no és així? El conseller Homs ha afirmat que en cas de crisi, aquesta "afectarà de manera igual totes les comunitats i per tant tothom es ressentirà en el seu finançament". Malgrat això, el responsable català d'Economia està convençut que l'evolució del model serà beneficiosa per a Catalunya, circumstància que es pot traslladar al País Valencià i les Illes Balears, considerades també comunitats riques.

Des d'un punt de vista polític, el nou finançament consagra l'anomenat estat de les autonomies i posa fre a les aspiracions nacionalistes d'aconseguir un sistema de *cupò* similar al que reconeix la Constitució al País Basc i Navarra. En aquestes comunitats, són els propis governs els que recaptin els impostos que paguen els seus ciutadans i negocien amb l'estat l'aportació anual que es fa en concepte de serveis comuns (exèrcit, representació exterior, etc.). El model respecta l'autonomia financera i garanteix la suficiència de recursos.

Joan Corbera

El nou finançament consagra l'anomenat estat de les autonomies i posa fre a les aspiracions nacionalistes d'aconseguir un sistema similar al del País Basc i Navarra